



Evropski varuh
človekovih pravic

Prevod te strani je bil narejen s strojnim prevajanjem [Povezava]. Strojni prevodi lahko vsebujejo napake, ki bi lahko zmanjšale jasnost in natančnost, zato varuhinja človekovih pravic ne prevzema odgovornosti za kakršna koli odstopanja. Za najzanesljivejše informacije in pravno varnost glejte zgornjo povezavo z izvirno različico v jeziku angleščina. Za več informacij si oglejte našo [jezikovno in prevajalsko politiko](#) [Povezava].

Priporočilo o tem, kako je Evropska obrambna agencija obravnavala prošnje nekdanjega izvršnega direktorja za zasedbo visokih položajev v Airbusu (OI/3/2021/KR)

Priporočilo

Primer OI/3/2021/KR - **Preiskava uvedena dne** 22/02/2021 - **Priporočilo o** 13/07/2021 - **Odločba z dne** 28/01/2022 - **Zadevna institucija ali organ** Evropska obrambna agencija (Institucija sprejela osnutek priporočila) |

Varuhinja človekovih pravic je na lastno pobudo izvedla preiskavo v zvezi z odločitvijo Evropskega obrambnega organa (EDA), da bi njenemu nekdanjemu izvršnemu direktorju omogočila, da zasede dve višji funkciji v letalski in vesoljski družbi Airbus.

Preiskava varuha človekovih pravic je preučila tudi, kako je Evropska obrambna agencija obravnavala dejstvo, da je nekdanji izvršni direktor prevzel nova delovna mesta, preden ga je EDA za to pooblastila, kar je kršitev kadrovskih predpisov EDA.

Varuhinja človekovih pravic je ugotovila, da pogoji, ki jih je EDA v sklepu o odobritvi naložila nekdanjemu izvršnemu direktorju, niso zadostni, če se merijo glede na tveganja, ter jih ni bilo mogoče spremljati in izvrševati. Ugotovljene so bile tudi pomanjkljivosti pri tem, kako je Evropska obrambna agencija ocenila tveganje navzkrižja interesov.

Evropska obrambna agencija bi morala namesto tega uporabiti strožje pogoje in nekdanjemu izvršnemu direktorju prepovedati, da bi prevzel položaj, ki je povzročil največje tveganje za navzkrižje z legitimnim interesom EDA. Če tega ni storila, je prišlo do nepravilnosti pri Evropski obrambni agenciji.

Varuhinja človekovih pravic je na podlagi teh ugotovitev izdala dve priporočili:

(I) V prihodnosti bi morala Evropska obrambna agencija svojim višjim uslužbencem prepovedati, da bi po izteku mandata nastopili položaji, če bi prišlo do očitnega navzkrižja interesov z legitimnimi interesi Evropske obrambne agencije;



(II) Evropska obrambna agencija bi morala določiti merila za prepoved takih premikov, da bi zagotovila jasnost višjemu osebju. Kandidate za višja delovna mesta EDA bi bilo treba ob prijavi obvestiti o merilih.

Sestavljeno v skladu s členom 3(6) Statuta evropskega varuha človekovih pravic [1]

Uvod

1. Kadar javni uslužbenci, zlasti visoki uradniki, zapustijo javno upravo, da zasede delovna mesta v zasebnem sektorju, so opisani kot „vrtljiva vrata“.

2. Primeri vrtljivih vrat v upravi EU lahko povzročijo: (I) tveganja za navzkrižje z legitimnimi interesi EU; (II) tveganje, da se informacije, ki niso javne, razkrijejo ali zlorabijo; ali (iii) tveganja, da bi nekdanji uslužbenci poskušali vplivati na nekdanje sodelavce, ki so v primeru odhajajočega višjega osebja verjetno podrejeni svojemu novemu delodajalcu.

3. Zgoraj navedena tveganja je treba analizirati, med drugim ob upoštevanju temeljne pravice posameznika do dela. Vse omejitve pravic nekdanjega osebja EU do dela v zasebnem sektorju morajo biti potrebne za doseganje legitimnega javnega interesa in sorazmerne [2] .

4. **Institucije, organi, agencije in uradi** EU (v nadaljnjem besedilu: institucije) morajo vedno oceniti primere vrtljivih vrat z vidika javnega interesa [3] Medtem ko je treba vse take primere oceniti glede na njihove individualne dosežke, je treba glede na večja morebitna tveganja za interese institucije opraviti večji nadzor nad premestitvami visokih uradnikov. Upoštevati je treba tudi naravo pogodbe o zaposlitvi (stalno ali začasno).

5. Ta preiskava se nanaša na to, kako je Evropska obrambna agencija (EDA) obravnavala selitev svojega nekdanjega izvršnega direktorja v Airbus Spain ter Airbus obrambo in vesolje. V preiskavi je bilo preučeno tudi, kako je Evropska obrambna agencija obravnavala dejstvo, da njen nekdanji izvršni direktor ni počakal na odobritev EDA pred nastopom novih delovnih mest, kar je kršitev kadrovskih predpisov EDA [4] (za opise Evropske obrambne agencije in vlogo izvršnega direktorja glej Prilogo 1).

Preiskava

6. Varuhinja človekovih pravic je 22. februarja 2021 začela preiskavo na lastno pobudo [5] glede:

1) Kako je Evropska obrambna agencija obravnavala „pozaposlitev“ svojega nekdanjega izvršnega direktorja za prevzem višjih položajev v Airbus Spain ter Airbus Defence and Space.



2) Kako je EDA obravnavala kršitev zahteve iz kadrovskih predpisov EDA po pridobitvi dovoljenja pred začetkom novih dejavnosti s strani nekdanjega izvršnega direktorja.

7. Med preiskavo je EDA odgovorila na vprašanja varuha človekovih pravic. [6] Preiskovalna skupina varuha človekovih pravic je pregledala tudi dokumentacijo EDA o: (I) odločitve o odobritvi novih položajev nekdanjega izvršnega direktorja; (II) da nekdanji izvršni direktor krši zahtevo iz kadrovskih predpisov EDA po pridobitvi dovoljenja pred dejanskim začetkom nove zaposlitve; ter (iii) vse odločitve, ki jih je Evropska obrambna agencija sprejela v zvezi z odobritvijo vlog za pozaposlitev v letih 2019 in 2020.

Časovnica

8. S preiskavo varuha človekovih pravic je bil določen naslednji časovni razpored ključnih dogodkov.

Datum

Ukrepi EDA

Ukrepi nekdanjega izvršnega direktorja

1. februarja 2015

Nekdanji izvršni direktor je bil imenovan za izvršnega direktorja EDA za obdobje treh let. Njegovo imenovanje je bilo nato podaljšano za dodatni dve leti, tj. do 1. februarja 2020.

Januarja 2020

Izvršni direktor je ob koncu mandata obvestil EDA, da se bo vrnil na prejšnje delovno mesto javnega uslužbenca na Ministrstvu za zunanje zadeve države članice EU.

28. julij 2020

Nekdanji izvršni direktor je zaprosil za dovoljenje za zaposlitev dveh delovnih mest, enega v Airbus Spain in enega v Airbus Defence and Space.

31. julij 2020

EDA je nekdanjega izvršnega direktorja obvestila, da njegova vloga ni vsebovala zadostnih informacij o tem, kako bi novi delodajalci zmanjšali tveganja navzkrižja interesov med prejšnjimi in nameravanimi prihodnjimi vlogami.

EDA je nekdanjega izvršnega direktorja obvestila tudi, da ne bo mogla sprejeti odločitve pred predlaganim datumom začetka novih delovnih mest.



17. avgust 2020

Nekdanji izvršni direktor je podpisal pogodbo o zaposlitvi z Airbusom in tam začel prejemati plačo.

28. avgust 2020

EDA je nekdanjega izvršnega direktorja spomnila na svojo zahtevo po dodatnih podrobnostih [7] in prosila za pojasnilo, kako bo zagotovila, da izvajanje novih dolžnosti in odgovornosti ne bi bilo v nasprotju z legitimnimi interesi EDA ali da bi se to razumelo. Evropska obrambna agencija je opozorila tudi, da je *„pred začetkom opravljanja poklicne dejavnosti potrebna predhodna odobritev vodje agencije v skladu s kadrovskimi predpisi EDA“* [8] .

Nekdanji izvršni direktor je odgovoril, da čeprav je zahtevo EDA za dodatne informacije posredoval svojemu novemu delodajalcu, teh informacij še ni predložil.

31. avgust 2020

Nekdanji izvršni direktor je predložil dodatne podrobnosti k vlogi za dovoljenje.

1. september 2020

Nekdanji izvršni direktor je začel opravljati naloge za svojega novega delodajalca.

3. september 2020

EDA se je na zahtevo nekdanjega izvršnega direktorja posvetovala s svojim odborom uslužbencev. Odbor uslužbencev je izrazil zaskrbljenost *zaradi „učinka položaja na zunanje deležnike in osebje EDA“* .

Nekdanji izvršni direktor je kot dodatek k dodatnim informacijam, ki jih je predložil 31. avgusta 2020, predložil „politiko zračnega prometa do etike in skladnosti“.

7. september 2020

EDA je pri preučitvi zahteve nekdanjega izvršnega direktorja in dodatnih informacij ugotovila, da je ustvarila dojemanje navzkrižja z legitimnimi interesi EDA in da lahko povzroči dejansko navzkrižje interesov, ki bi lahko resno škodovalo ugledu EDA, če ga ne bi ublažili. Zato je Evropska obrambna agencija v svoji odločbi o odobritvi prošnje za zaposlitev dveh novih delovnih mest določila nekatere pogoje.

14. september 2020

EDA je opravila zaslišanje z nekdanjim izvršnim direktorjem v okviru „preddisciplinarnega



postopka“ v zvezi s kršitvijo kadrovskih predpisov EDA.

Nekdanji izvršni direktor je prevzel polno odgovornost za kršitev kadrovskih predpisov EDA.

21. september 2020

Evropska obrambna agencija je izdala „opozorilo“ [9] o kršitvi Kadrovskih predpisov.

Sklep EDA o prošnji nekdanjega izvršnega direktorja

Trditve, ki jih je predstavila Evropska obrambna agencija

9. Odločitev EDA, da pod pogoji odobri dve novi zaposlitvi nekdanjega izvršnega direktorja v Airbusu, temelji na členu 18 kadrovskih predpisov EDA. V skladu s členom 18 bi morala Evropska obrambna agencija oceniti, ali so delovna mesta, ki jih je nameraval prevzeti nekdanji izvršni direktor, združljiva z „legitimnimi interesi“ EDA. Člen 18 določa, da lahko Evropska obrambna agencija nekdanjemu članu svojega osebja prepove, da bi se zaposlil, če je to povezano z delom uradnika v zadnjih treh letih službovanja in bi lahko „*navzkrižje z legitimnimi interesi agencije*“. (Glej opombo 4)

10. EDA je navedla, da je po tem, ko je zbrala dovolj elementov za izvedbo pomembne ocene navzkrižja interesov v zvezi s prošnjo nekdanjega izvršnega direktorja, ki se je nanašala na dve delovni mesti, sklenila, da ne more dokazati morebitnega nasprotja z interesi EDA, ki bi upravičevalo, da se mu prepove zaposlitev. Vendar je *Evropska obrambna agencija ugotovila, da „so razmere dejansko povzročile navzkrižje z legitimnimi interesi Agencije in lahko v prihodnosti povzročijo dejansko navzkrižje interesov, ki bi lahko, če se ne ublaži, povzročilo resno škodo ugledu agencije“*.

11. Za ublažitev teh tveganj je Evropska obrambna agencija v svojo odločitev vključila pogoje. Nekdanji izvršni direktor bi moral zlasti:

- se do 31. januarja 2022 vzdrži stikov z uradom Airbus v Bruslju v zvezi z zadevami, ki zadevajo Evropsko obrambno agencijo;
- se do 31. januarja 2022 umakne iz vseh odločitev ali nalog družbe Airbus, ki se nanašajo na dejavnosti EDA, da bi se izognili kakršnemu koli domnevnemu ali dejanskemu navzkrižju interesov;
- do 31. januarja 2021 ni imel stikov z osebjem EDA za namene lobiranja ali zagovarjanja zadev, za katere je bil odgovoren kot izvršni direktor.

12. Evropska obrambna agencija je v odgovoru na vprašanje varuhinje človekovih pravic navedla, da čeprav sta bili družbi Airbus Defence in Space SAS (del Airbus France) oddani naročili na podlagi postopkov javnega naročanja, ki jih je leta 2019 izvedla EDA [10], nekdanji izvršni direktor ni sodeloval pri odločitvah o oddaji naročil [11].



Ocena varuha človekovih pravic, na podlagi katere je bilo pripravljeno priporočilo

13. Javnost mora biti sposobna zaupati, da javni organi služijo splošnemu interesu, ne pa zasebnim ali osebnim interesom. Primer višjega javnega uslužbenca, ki se preseli v zasebni sektor, lahko povzroči javno zaskrbljenost, kot se je zgodilo v tem primeru.

14. Airbus je eden največjih akterjev v evropski obrambni industriji in ima kot tak interes za dejavnosti EDA. Airbus na primer ponuja naročila v postopkih javnega naročanja, ki jih organizira Evropska obrambna agencija, in ima interes za priporočila o politiki ali javnih naložbah v raziskave in razvoj obrambne in varnostne tehnologije.

15. Odločitev EDA se je nanašala na dve delovni mesti:

(I) **Vodja javnih zadev Airbus Spain** z nalogami in odgovornostmi, opisanimi kot „*neposredno povezani samo s Španijo in ne s katero koli drugo državo ali EU*“.

(II) **Strateški svetovalec za Airbus obrambo in vesolje z nalogami in odgovornostmi**, opisanimi kot „*prispevek izkušenj k analizi in opredelitvi smernic za ukrepanje za strategijo, ki jo bo odobrilo vodstvo globalne skupine na vseh področjih, tako po svetu kot tudi v okviru Nata, EU ali posameznih držav v Evropi ali zunaj nje. To NE vključuje dejavnosti lobiranja v nobenem primeru do institucij in organov EU, ki so edina odgovornost [s] urada za javne zadeve Airbusa v Bruslju.*“

Zdi se, da je to drugo delo neposredno povezano z dejavnostmi EDA, zato je treba oceno navzkrižja interesov v zvezi s to potezo posebej preučiti.

16. Kadrovske predpise Evropske obrambne agencije določajo:

„Začasni uslužbenci, ki nameravajo v dveh letih po prenehanju zaposlitve opravljati pridobitno ali neplačano poklicno dejavnost, o tem obvestijo Agencijo na posebnem obrazcu. Če je ta dejavnost povezana z delom, ki ga je začasni uslužbenec opravljal v zadnjih treh letih zaposlitve, in bi lahko povzročil navzkrižje z legitimnimi interesi Agencije, mu lahko organ, pooblaščen za sklepanje pogodb (AACC), ob upoštevanju interesa službe bodisi prepove opravljanje te dejavnosti bodisi poda soglasje pod pogoji, ki se mu zdijo primerni. [..]

V primeru nekdanjih visokih začasnih uslužbencev jim OPSP v dvanajstih mesecih po prenehanju delovnega razmerja načeloma prepove lobiranje ali zastopanje pred osebjem Agencije za njihovo poslovanje, stranke ali delodajalce v zadevah, za katere so bili odgovorni v zadnjih treh letih dela.

Ocena navzkrižja interesov

17. Nekdanji izvršni direktor je bil najvišji uradnik EDA, zato so bili vsi uslužbenci EDA, ki so delali v EDA v času njegovega mandata, njegovi podrejeni. Za zadeve, ki jih je nekdanji izvršni direktor obravnaval v zadnjih treh letih svojega mandata, je mogoče domnevati, da zajemajo



vse dejavnosti EDA, njegovo poznavanje teh dejavnosti pa se lahko razumno domneva kot pomembno. [12]

18. Varuhinja človekovih pravic ugotavlja začasno naravo položaja nekdanjega izvršnega direktorja v EDA. [13] Začasni uslužbenci EDA niso upravičeni do prehodnih nadomestil, nekdanjim zaposlenim pa bi bilo treba prepovedati novo zaposlitev po lastni izbiri, kar je najbolj omejevalna možnost, ki je na voljo Evropski obrambni agenciji, le če drugi manj omejevalni ukrepi ne zadostujejo za zaščito interesov EDA. [14]

19. Varuhinja človekovih pravic je med preiskavo prosila EDA, naj jo obvesti (i) ko je nekdanji izvršni direktor izvedel za zaposlitvene možnosti v Airbusu, (ii) ko se je nekdanji izvršni direktor prijavil za delovna mesta v Airbusu in (iii) ko mu je Airbus ponudil delovna mesta. Varuhinja človekovih pravic je predlagala, da bi lahko EDA, če teh informacij v spisu ne bi imela, od nekdanjega izvršnega direktorja zahtevala ustrezne odgovore.

20. Evropska obrambna agencija je odgovorila, da nima zahtevanih informacij, prav tako ni imela nobenega razloga, da bi te informacije zahtevala, ko je prejela vlogo. To je zato, ker je domneval, da je nekdanji izvršni direktor prvič izvedel za predvidena delovna mesta v Airbusu, potem ko se je vrnil na svoje delovno mesto na ministrstvu za zunanje zadeve države članice. [15] EDA ni prosila nekdanjega izvršnega direktorja, naj odgovori v okviru preiskave varuha človekovih pravic.

21. Zato ni bilo z gotovostjo ugotovljeno, ko je nekdanji izvršni direktor izvedel za zaposlitvene možnosti v Airbusu. V zvezi s tem obstaja splošna zaskrbljenost, da lahko možnost selitve v zasebni sektor vpliva na ravnanje visokih javnih uslužbencev, ko so še vedno zaposleni v javni upravi.

22. Po mnenju varuha človekovih pravic je razumno pričakovati, da bo javni organ pri obravnavi občutljivega primera vrtljivih vrat, ki vključuje njegovega nekdanjega najvišjega uslužbenca, preveril, kdaj se je prvič pojavila možnost zaposlitve. Kot je razvidno iz spodnjega oddelka o kršitvi Kadrovskih predpisov, bi bile te informacije verjetno upoštevne tudi za presojo resnosti te kršitve. Dejstvo, da EDA ni poskušala pridobiti teh informacij, je pomanjkljivost, ki kaže na to, da EDA zadeve ni preučila z zahtevano temeljitostjo.

Pogoji, ki veljajo za odločitev EDA

23. Varuhinja človekovih pravic želi z oceno pogojev, ki jih je uvedla EDA, ugotoviti, ali so zadostno in učinkovito ublažili tveganja nasprotij interesov, ki jih je ugotovila Evropska obrambna agencija.

Vzdržanje od stikov z uradom Airbus v Bruslju glede zadev, ki zadevajo Evropsko obrambno agencijo



24. V skladu s sklepom EDA se mora nekdanji izvršni direktor do 31. januarja 2022 vzdržati stikov z uradom Airbus v Bruslju v zvezi z zadevami, ki zadevajo EDA. Varuhinja človekovih pravic razume, da je namen tega pogoja zmanjšati tveganje, da bi nekdanji izvršni direktor poskušal posredno lobirati ali zagovarjati osebje EDA prek urada Airbus Brussels. Varuhinja človekovih pravic dvomi, ali je ta omejitev dovolj učinkovita.

25. Prvič, sklep EDA nekdanjemu izvršnemu direktorju ne preprečuje, da se obrne na pisarno Airbus Brussels v zvezi z zadevami, ki se nanašajo na druge institucije Unije. Informacije in stiki, do katerih je imel nekdanji izvršni direktor dostop med opravljanjem funkcije, so se nanašali tudi na druge institucije EU (ki so neposredno vključene v delovanje EDA). Varuh človekovih pravic meni, da bi moralo biti izrecno navedeno v sklepu EDA, da nekdanji izvršni direktor ne bi smel stopiti v stik s pisarno Airbusa v Bruslju glede zadev, ki jih je obravnaval v zadnjih treh letih službovanja. [16]

26. Drugič, ko je EDA nekdanjega izvršnega direktorja pozvala, naj pojasni svojo vlogo, je EDA obvestil, da so dejavnosti lobiranja v odnosu do EU „*izključna odgovornost urada za javne zadeve družbe Airbus v Bruslju*“. Evropska obrambna agencija je v odgovoru varuhinji človekovih pravic navedla interakcije nekdanjega izvršnega direktorja z Airbusom v letih 2018 in 2019. Iz informacij in dokumentov, predloženih varuhu človekovih pravic, je razvidno, da so ti stiki potekali z uradom Airbus v Bruslju, pa tudi z drugimi deli Airbusa, vključno z Airbus obrambo in vesoljem, kjer je eno od delovnih mest nekdanjega izvršnega direktorja. [17] Urad Airbusa v Bruslju torej ni edini del Airbusa, ki je odgovoren za lobiranje ali zagovarjanje EDA. [18] EDA bi morala to upoštevati pri ocenjevanju vloge nekdanjega izvršnega direktorja, da bi določila ustrezne omejitve za ublažitev tveganj navzkrižja interesov.

27. Iz teh razlogov varuhinja človekovih pravic ugotavlja, da ta pogoj ni zadostoval za zmanjšanje s tem povezanih tveganj.

Razveljavitev odločitev ali nalog družbe Airbus, ki zadevajo dejavnosti EDA

28. V skladu s sklepom EDA mora nekdanji izvršni direktor do 31. januarja 2022 ne sodelovati pri nobenem sklepu ali nalogi v zvezi z dejavnostmi agencije Airbus. Ta pogoj bi bil verjetno učinkovito sredstvo za preprečevanje zaznanih in dejanskih navzkrižij interesov, saj obravnava tveganje, da bi nekdanji izvršni direktor uporabil svoje znanje o dejavnostih in stikih EDA, da bi svojemu novemu delodajalcu zagotovil privilegirani dostop do informacij o dejavnostih EDA.

29. V odgovoru na vprašanje varuhinje človekovih pravic o tem, kako Evropska obrambna agencija spremlja in uveljavlja omejitve, ki jih je uvedla za nova delovna mesta nekdanjega izvršnega direktorja, je Evropska obrambna agencija dejala, da „*ni niti sredstev niti pristojnosti za izvajanje sistematičnega spremljanja razmer po zaposlitvi, razen ozaveščanja in zagotavljanja preglednosti določenih pogojev*“. Zdi se torej, da EDA sama meni, da ne more učinkovito spremljati in izvajati tega pogoja.



30. Razlika med odobritvijo pozaposlitvene dejavnosti in zavrnitvijo mora biti v zmožnosti institucije, da določi verodostojne pogoje, ki učinkovito zmanjšujejo tveganje navzkrižja interesov. Pomanjkanje učinkovitega spremljanja in izvrševanja s strani EDA je še posebej problematično v zvezi z novo službo nekdanjega izvršnega direktorja kot strateškega svetovalca Airbusa za obrambo in vesolje. Ta vloga vključuje prispevanje k strategiji EU podjetja, ki lahko glede na interese novega delodajalca [19] in naravo vloge strateškega svetovalca, tudi za EU, zadeva dejavnosti EDA.

Prepoved lobiranja

31. Sklep EDA je vključeval, da nekdanji izvršni direktor ne bi smel imeti stikov z osebjem EDA za namene lobiranja ali zagovarjanja zadev, za katere je bil odgovoren kot izvršni direktor. Ta omejitev je bila uvedena za prvih dvanajst mesecev po tem, ko je nekdanji izvršni direktor zapustil funkcijo, kar je dejansko pomenilo obdobje od 7. septembra 2020 do 31. januarja 2021. [20]

32. Ta pogoj temelji na določbi kadrovskih predpisov Evropske obrambne agencije, da bi bilo treba nekdanjemu višjemu osebju v dvanajstih mesecih po prenehanju dela prepovedati lobiranje ali zastopanje pred osebjem EDA za svoje podjetje, stranke ali delodajalce v zadevah, za katere so bili odgovorni v zadnjih treh letih dela. Ta določba je minimalni standard in EDA bi lahko, če meni, da je to potrebno za zaščito njenih legitimnih interesov, presegla obdobje dvanajstih mesecev.

33. V tem primeru se je Evropska obrambna agencija odločila, da nekdanjemu izvršnemu direktorju za obdobje 24 mesecev prepove stik z uradom Airbus Brussels glede zadev v zvezi z dejavnostmi EDA. Evropska obrambna agencija je tako ugotovila, da bi tveganje, da bi nekdanji izvršni direktor sodeloval pri lobiranju ali zagovorništvu v odnosu do osebja EDA, lahko trajalo do 24 mesecev po tem, ko je nekdanji izvršni direktor zapustil položaj. Varuhinja človekovih pravic zato meni, da bi bilo razumno, da Evropska obrambna agencija določi tudi, da bi moral ta splošnejši pogoj za ublažitev tveganja lobiranja ali zagovorništva v odnosu do osebja EDA trajati tudi do 31. januarja 2022. Če tega ne storimo, to pomeni pomanjkanje doslednosti.

34. Poleg tega varuh človekovih pravic meni, da je obseg tega pogoja, ki je vključeval samo osebje EDA, vprašljiv. To je zato, ker je nekdanji izvršni direktor v zadnjih treh letih službovanja obravnaval zadeve, ki so zadevale druge institucije EU (glej odstavek 25). Po mnenju varuha človekovih pravic bi morala Evropska obrambna agencija določiti, da ta pogoj velja tudi za osebje drugih institucij, ki se ukvarjajo z zadevami, ki jih je obravnaval nekdanji izvršni direktor.

35. Varuhinja človekovih pravic ugotavlja, da so pogoji, ki jih je določila Evropska obrambna agencija:

- ni v zadostni meri ublažila tveganja, da bi nekdanji izvršni direktor sodeloval pri neposrednem ali posrednem lobiranju in zagovorništvu pred osebjem EDA in osebjem drugih institucij EU v zvezi z zadevami, ki jih je obravnaval v zadnjih treh letih službovanja, ali
- ni ga bilo mogoče nadzirati in izvajati.



To velja zlasti za vlogo strateškega svetovalca Airbusa za obrambo in vesolje. Varuh človekovih pravic ugotavlja, da je bil prag za prepoved tega dela dosežen in da to ni pomenilo nepravilnosti.

36. Nenaložitev dovolj učinkovitih omejitev za ublažitev tveganj dejanskih in zaznanih navzkrižij interesov, ki jih je ugotovila Evropska obrambna agencija, pomeni **nepravilnost**.

Neprepovedovanje dela strateškega svetovalca za Airbus obrambo in vesolje, ki je predstavljalo največje tveganje za navzkrižje z zakonitim interesom EDA, prav tako pomeni **nepravilnost**. V ta namen varuh človekovih pravic v skladu s členom 3(6) Statuta evropskega varuha človekovih pravic poda dve priporočili v nadaljevanju.

Kako je Evropska obrambna agencija obravnavala kršitev kadrovskih predpisov s strani nekdanjega izvršnega direktorja

Trditve, ki jih je predstavila Evropska obrambna agencija

37. Nekdanji uslužbenci EDA, ki nameravajo začeti opravljati poklicno dejavnost, bodisi pridobitno ali ne, morajo o tem obvestiti EDA. Evropska obrambna agencija mora preučiti, ali je poklicna dejavnost povezana z zadevami, ki so jih obravnavali nekdanji uslužbenci, in ali bi lahko povzročila navzkrižje z legitimnimi interesi EDA. Evropska obrambna agencija mora svojo odločitev sporočiti v 30 delovnih dneh po tem, ko jo nekdanji uslužbenec obvesti (glej opombo 4). Če EDA do konca tega obdobja ne obvesti nekdanjega uslužbenca o svoji odločitvi, se to šteje za implicitno sprejetje načrtovane poklicne dejavnosti.

38. Namen nekdanjega izvršnega direktorja, da se zaposli pri Airbusu, se je nanašal na zadeve, za katere je bil nekdanji izvršni direktor odgovoren v zadnjih treh letih službovanja. Evropska obrambna agencija je na podlagi svoje ocene menila, da bi lahko delovna mesta ustvarila dojemanje navzkrižja z legitimnimi interesi EDA, kar bi lahko brez ukrepov za zmanjšanje tveganja povzročilo dejansko navzkrižje interesov, ki bi lahko resno škodovalo ugledu EDA.

39. EDA je ugotovila, da je nekdanji izvršni direktor začel nova delovna mesta 17. avgusta 2020, preden je pridobil dovoljenje EDA in pred koncem obdobja 30 delovnih dni. *Nekdanji izvršni direktor* je 31. avgusta 2020 predložil dodatne informacije, potrebne za pravilno preučitev njegove prošnje, ki jih je EDA od njega najprej zahtevala 31. julija 2020. Nekdanji izvršni direktor je 1. septembra 2020 dejansko začel svoje dejavnosti na novih delovnih mestih v Airbusu.

40. EDA je začela tako imenovani „preddisciplinarni postopek“ [21] zoper nekdanjega izvršnega direktorja zaradi neizpolnjevanja zahteve po pridobitvi predhodne odobritve. [22]

41. Med preddisciplinarnim zaslišanjem je EDA povedala nekdanjemu izvršnemu direktorju, da



„glede na to, da so bila dejstva ugotovljena nedvomna, vodja agencije ni videl potrebe po začetku upravne preiskave in se je odločil, da bo neposredno prešel na preddisciplinarni postopek“. EDA je poleg tega nekdanjega izvršnega direktorja obvestila, da „v tej fazi [vodja agencije] meni, da uvedba disciplinskega postopka ni sorazmerna, vendar namerava izdati opozorilo“.

Ocena varuha človekovih pravic

42. Po oceni morebitnih navzkrižij interesov je EDA ugotovila, da bi lahko nova delovna mesta nekdanjega izvršnega direktorja ustvarila dojemanje navzkrižja z legitimnimi interesi EDA, kar bi lahko brez ukrepov za zmanjšanje tega tveganja povzročilo dejansko navzkrižje interesov, ki bi lahko povzročilo resno škodo ugledu EDA.

43. Varuhinja človekovih pravic ugotavlja, da vodja agencije ni menil, da bi bilo treba začeti upravno preiskavo, in se je odločil, da bo neposredno prešel na preddisciplinarni postopek. [23] Ta postopek je vključeval zaslišanje z nekdanjim izvršnim direktorjem o kršitvi kadrovskih predpisov.

44. Nekdanji izvršni direktor je 17. avgusta 2020, tri tedne pred tem, ko je Evropska obrambna agencija določila, katere omejitve bodo potrebne za zmanjšanje morebitnih tveganj navzkrižja interesov, prevzel novo delovno mesto. V prihodnosti bo Evropska obrambna agencija morda želela osebju, vključno z najvišjim osebjem, ponovno poudariti pomen pravočasnega obveščanja o premikanju vrtljivih vrat. To bi Agenciji omogočilo, da izvede temeljito in pravočasno oceno za obravnavanje primerov navzkrižja interesov, hkrati pa ne bi dajala vtisa, da je postopek zgolj formalnost.

45. Varuhinja človekovih pravic ugotavlja, da Evropska obrambna agencija večino časa, ki ga je imela na voljo v skladu s kadrovskimi predpisi EDA, ni imela zadostnih informacij za ustrezno oceno tveganj navzkrižja interesov, povezanih z zahtevo nekdanjega izvršnega direktorja. [24] Medtem ko se EDA zanaša na sodelovanje nekdanjega osebja, da bi ji predložila informacije, ki jih potrebuje za svojo oceno, varuh človekovih pravic predlaga, da EDA zagotovi, da je poseben obrazec za tiste, ki zaprosijo za dovoljenje za predvidena delovna mesta, pripravljen tako, da (nekdanji) uslužbenci že od vsega začetka zagotavljajo ustrezne informacije. Varuh človekovih pravic bo v nadaljevanju podal predlog za izboljšanje.

Priporočilo

Varuh človekovih pravic na podlagi preiskave te pritožbe Evropski obrambni agenciji (EDA) daje naslednja priporočila:

1. V prihodnosti bi morala Evropska obrambna agencija svojim višjim uslužbencem po potrebi prepovedati, da po izteku mandata zasedajo nekatera delovna mesta. Vsaka taka prepoved bi morala biti na primer časovno omejena za dve leti.



2. Evropska obrambna agencija bi morala za jasnost svojega višjega osebja določiti merila, kdaj bo prepovedala take premike. Kandidate za višja delovna mesta EDA bi bilo treba ob prijavi obvestiti o merilih.

Evropska obrambna agencija bo obveščena o tem priporočilu. V skladu s členom 3(6) Statuta evropskega varuha človekovih pravic EDA do 15. oktobra 2021 pošlje podrobno mnenje.

Predlog za izboljšanje

Evropska obrambna agencija bi morala zagotoviti, da je poseben obrazec za osebe, ki zaprosijo za dovoljenje za predvidena delovna mesta, pripravljen tako, da (nekdanji) uslužbenci zagotovijo ustrezne informacije, ki EDA omogočajo, da že od vsega začetka opravi smiselno oceno.

Emily O'Reilly evropska varuhinja človekovih pravic

Strasbourg, 13. 2021

Priloga 1

Opis Evropske obrambne agencije

Evropska obrambna agencija (EDA) spodbuja in olajšuje sodelovanje med državami članicami EU v okviru skupne varnostne in obrambne politike EU.

Evropska obrambna agencija je v pristojnosti Sveta EU, ki mu poroča in od katerega prejema smernice.

Visoka predstavnica EU je vodja agencije, ki vodi usmerjevalni odbor EDA, njen organ odločanja, ki ga sestavljajo obrambni ministri iz vsake države članice EU (razen Danske) in predstavnik Evropske komisije, ter zagotavlja povezavo s Svetom EU.

Izvršni direktor EDA, ki mu pomaga namestnik izvršnega direktorja, je odgovoren za nadzor in usklajevanje dela EDA. Imenuje jih usmerjevalni odbor.



Dejavnosti EDA vključujejo usklajevanje medvladnih programov in financiranje projektov, ki vključujejo sodelovanje z varnostno in obrambno industrijo.

Dejavnosti EDA, ki so bolj medvladne narave, so:

- Nadzor nad *programi zmogljivosti*, ki so programi za razvoj zmogljivosti na štirih glavnih področjih obrambne tehnologije [25] ;
- Izvajanje *usklajenega letnega pregleda na področju obrambe (CARD)* , ki ima šest posebnih „prednostnih področij“ za obrambne sisteme [26] ;
- Pomoč pri upravljanju stalnega strukturnega *sodelovanja (PESCO)* , v katerem sodeluje 25 držav članic EU pri sodelovanju pri obrambnih dejavnostih;
- Priprava *načrta za razvoj zmogljivosti* , ki služi kot osnova in referenca za izvajanje CARD, PESCO in Evropskega obrambnega sklada (ERS).

Druge naloge EDA, ki lahko vključujejo interakcijo z akterji obrambne industrije, vključujejo:

- Opredelitev *ključnih strateških dejavnosti* , ki bi jih bilo treba podpreti, in spodbujanje skupnega razumevanja držav članic, institucij EU in akterjev obrambne industrije o industrijskih in tehnoloških področjih ter znanjih in spretnostih ter kompetencah, kjer bi lahko odvisnost od akterjev, ki niso iz EU, ogrozila svobodo ukrepanja EU na obrambnem področju;
- Opredelitev prednostnih nalog in vrzeli v *raziskavah in tehnologiji* , vključno z gostovanjem forumov za strokovnjake iz vlad, industrije, malih in srednjih podjetij ter akademskih krogov, ki jih moderira Evropska obrambna agencija.

Evropska obrambna agencija si prizadeva tudi zagotoviti, da se interesi obrambne skupnosti posredujejo Komisiji in drugim organom EU, da bi čim bolj povečali morebitne sinergije. [27]

Opis delovnega mesta izvršnega direktorja

Naloge, za katere je odgovoren izvršni direktor EDA, so: „(a) zagotavljanje izvajanja triletnega okvira načrtovanja Agencije; (b) pripravo dela usmerjevalnega odbora; (c) pripravo osnutka letnega splošnega proračuna, ki se predloži usmerjevalnemu odboru; (d) pripravo triletnega okvira načrtovanja, ki se predloži usmerjevalnemu odboru; (e) zagotavljanje tesnega sodelovanja s pripravljalnimi telesi Sveta, zlasti s PVO in VOEU, in zagotavljanje informacij tem pripravljalnim telesom; (f) pripravo poročil iz člena 4(2); (g) pripravo izkaza prihodkov in odhodkov ter izvrševanje splošnega proračuna Agencije in proračunov ad hoc projektov ali programov, zaupanih Agenciji; (h) vsakodnevno upravljanje Agencije; (i) vse varnostne vidike; (j) vse kadrovske zadeve.“ [28]

[1] Sklep Evropskega parlamenta z dne 9. marca 1994 o pravilih in splošnih pogojih, ki urejajo opravljanje funkcije varuha človekovih pravic (94/262/ESPJ, ES, Euratom):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:31994D0262> [Povezava].

[2] Glej člen 15 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.



[3] Varuhinja človekovih pravic je pred kratkim začela obsežno preiskavo o tem, kako Komisija obravnava zadeve v zvezi z vrtljivimi vrati med svojim osebjem, kot nadaljevanje predhodne preiskave o tej zadevi, glej: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/110608> [Povezava]. Varuhinja človekovih pravic preučuje tudi primer vrtljivih vrat v zvezi z nekdanjim podpredsednikom Evropske investicijske banke (EIB), glej: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/news-document/en/143494> [Povezava]

[4] . Člen 18 Kadrovskih predpisov Evropske obrambne agencije določa, da: „Začasni uslužbenci, ki nameravajo v dveh letih po prenehanju zaposlitve opravljati pridobitno ali neplačano poklicno dejavnost, o tem obvestijo Agencijo na posebnem obrazcu . Če je ta dejavnost povezana z delom, ki ga je začasni uslužbenec opravljal v zadnjih treh letih zaposlitve, in bi lahko povzročila navzkrižje z legitimnimi interesi Agencije, mu lahko OPSP ob upoštevanju interesa službe bodisi prepove opravljanje te dejavnosti bodisi poda soglasje pod pogoji, ki se mu zdijo primerni. OPSP po posvetovanju z odborom uslužbencev uradno sporoči svojo odločitev v 30 delovnih dneh po tem, ko je o tem obveščen.“ Glej: Sklep SVETA (EU) 2016/1351 z dne 4. avgusta 2016 o kadrovskih predpisih Evropske obrambne agencije in razveljavitvi Sklepa 2004/676/ES (europa.eu) [Povezava]

[5] Glej: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/138504> [Povezava].

[6] Glej: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/141624> [Povezava].

[7] Evropska obrambna agencija je navedla, da potrebuje opis:

- Naloge in odgovornosti predvidenih delovnih mest, pri čemer je treba navesti, kje se lahko te naloge prekrivajo z nalogami, ki jih je imel kot izvršni direktor;
- Neposredne ali posredne komercialne, finančne ali pogodbene povezave novega delodajalca (vključno z nepovratnimi sredstvi) s Komisijo in EDA;
- Neposredni ali posredni institucionalni odnosi nekdanjega izvršnega direktorja z novim delodajalcem;
- Kako načrtovana nova delovna mesta ne bi imela neposrednih ali posrednih povezav z Evropsko obrambno agencijo.

[8] V skladu s členom 18 mora Evropska obrambna agencija svojo odločitev sporočiti **v 30 delovnih dneh** po tem, ko je bila o tem obveščena. Če do konca tega roka ni bilo poslano nobeno uradno obvestilo, se to šteje za implicitno sprejetje. (Poudarek dodan.)

[9] Člen 141 Kadrovskih predpisov EDA (za povezavo glej opombo 4) določa ukrepe, ki jih lahko EDA sprejme proti uslužbencu po kršitvi njegovih obveznosti iz kadrovskih predpisov: „Na podlagi poročila o preiskavi lahko OPSP po tem, ko je obvestil zadevnega uslužbenca o vseh dokazih v spisih in po zaslišanju zadevnega uslužbenca:

(a) odloči, da proti uslužbencu ni mogoče vložiti tožbe; v tem primeru mora biti o tem ustrezno pisno obveščen; ali



(b) odloči, tudi če je ali se zdi, da je prišlo do neizpolnjevanja obveznosti, da se ne sprejme noben disciplinski ukrep, in po potrebi uslužbencu pošlje opozorilo; ali

(C) v primeru neizpolnjevanja obveznosti v smislu člena 139:

(I) odloči o uvedbi disciplinskega postopka iz oddelka D tega naslova; ali

(II) odloči, da začne disciplinski postopek pred disciplinsko komisijo. ‘ (poudarek dodan.)

[10] Eno naročilo je bilo oddano družbi Airbus Defence and Space SAS (del Airbus France) na podlagi okvirne pogodbe za javna naročila satelitskih komunikacij EU (SatCom), ena pogodba v zvezi z usposabljanjem SatCom pa je bila financirana iz operativnega proračuna EDA.

[11] Čeprav je izvršni direktor EDA pravni zastopnik Agencije, so pooblastila odredbodajalca prenesena, kar pomeni, da je namestnik izvršnega direktorja podpisal zadevne pogodbe o javnih naročilih.

[12] Za izbor zadev, na katerih je nekdanji izvršni direktor delal v zadnjih treh letih službovanja, glej:

<https://eda.europa.eu/news-and-events/news/2020/01/22/eda-bids-farewell-to-chief-executive-jorge-domecq> [Povezava].

Nekdanji izvršni direktor se je vrnil kot javni uslužbenec pri zunanjem ministrstvu svoje matične države, potem ko je zapustil EDA.

[14] V skladu s sodno prakso EU imajo institucije, organi in agencije EU na tem področju široko diskrecijsko pravico. Glej:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1549037343294&uri=CELEX:62013FJ0086> [Povezava].

[15] Nekdanji izvršni direktor je podpisal tako imenovani obrazec izjave o izstopu osebja, pri čemer je priznal, da razume svoje obveznosti v skladu s kadrovskimi predpisi EDA v zvezi s pozaposlitvijo, in navedel vrnitev na ministrstvo za zunanje zadeve države članice EU.

[16] Vključno z delom v zvezi s Svetom EU (za seznam takih zadev glej Prilogo) ali Komisijo, na primer v zvezi z Evropskim obrambnim skladom in evropskim programom za razvoj obrambne industrije, glej:

https://ec.europa.eu/growth/sectors/defence/european-defence-fund_en [Povezava].

[17] Glej str. 6 odgovora EDA:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/141624> [Povezava]. Vabilo na dogodek, ki je potekalo 5. februarja 2018, je izhajalo iz družbe Airbus Spain, povabilo na dogodek v septembru pa je izviralo iz družbe Airbus Defence and Space, vabila na dogodke v juniju in oktobru 2019 pa so izvirala iz družbe Airbus SE.



[18] Varuh človekovih pravic ugotavlja tudi, da so srečanja s Komisijo, ki jih je družba Airbus uvrstila v register za preglednost, povezana z Airbusom in ne izključno z uradom Airbus v Bruslju. Glej:

<https://ec.europa.eu/transparencyregister/public/consultation/displaylobbyist.do?id=2732167674-76>
[Povezava].

[19] Varuh človekovih pravic ugotavlja, da so interesi družbe Airbus tudi širši od dejavnosti EDA, kot je razvidno iz vpisa družbe v register EU za preglednost. [Register za preglednost – Išči register \(europa.eu\)](#) [Povezava].

[20] Člen 18 Kadrovskih predpisov Evropske obrambne agencije določa enoletno prepoved lobiranja za visoke uradnike, ki zapustijo položaj.

[21] V skladu s členom 141 Kadrovskih predpisov EDA glej opombo 9. V okviru tega postopka je vodja agencije EDA (visoki predstavnik EU) 9. septembra 2020 pooblastil izvršnega direktorja EDA, da ga zastopa pri vzpostavitvi, vodenju in snemanju zaslišanja nekdanjega izvršnega direktorja.

[22] V skladu s členom 18 Kadrovskih predpisov EDA glej opombo 4.

[23] V skladu s členom 141 Kadrovskih predpisov Evropske obrambne agencije glej opombo 9.

[24] Glejte časovnico zgoraj. Nekdanji izvršni direktor je zahtevo predložil 27. julija 2020. Tako se je na ta dan začelo obdobje 30 delovnih dni. EDA ga je obvestila, da zahteva ni vsebovala informacij o tem, kako bodo novi delodajalci 31. julija 2020 zmanjšali tveganje navzkrižja interesov med prejšnjimi in nameravanimi prihodnjimi vlogami. Nekdanji izvršni direktor je 31. avgusta 2020 ali 26. delovni dan po predložitvi zahteve predložil informacije, ki jih je zahtevala EDA, pri čemer je EDA za svojo oceno ostal na voljo štiri delovne dni, vključno s posvetovanjem z odborom uslužbencev EDA.

[25] To so polnjenje z gorivom zrak-letal, daljinsko vodeni sistemi zrakoplovov, vladna satelitska komunikacija in kibernetika obramba.

Glavni bojni tanki, vojaški sistemi, površinske ladje patroljnega razreda, protiletalski sistemi brez posadke, obrambne aplikacije v vesolju in vojaška mobilnost.

[27] Za več podrobnosti glej: Sklep Sveta (SZVP) 2015/1835 o določitvi statuta, sedeža in načina delovanja Evropske obrambne agencije

<https://www.eda.europa.eu/docs/default-source/documents/eda-council-decision-2015-1835-dated-13-10-2015.pdf>
[Povezava].

[28] Glej:

<https://eda.europa.eu/docs/default-source/documents/eda-council-decision-2015-1835-dated-13-10-2015.pdf>
[Povezava].